

Bruxelles, den 15.5.2019
COM(2019) 233 final

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

om evalueringen af det syvende miljøhandlingsprogram

{SWD(2019) 181 final}

Det syvende miljøhandlingsprogram¹ i en nøddeskal

EU vedtager miljøhandlingsprogrammer med henblik på at udstikke strategiske retningslinjer og sikre en forudsigelig og koordineret indsats for Europas miljø- og klimapolitik. Det syvende miljøhandlingsprogram trådte i kraft i 2014 og løber frem til udgangen af 2020. I programmet præsenteres en vision for 2050², og der redegøres i detaljer for en integreret miljøpolitik, som bidrager til bæredygtig økonomisk vækst og menneskers sundhed og trivsel. Programmet er helt i tråd med ånden i FN's mål for bæredygtig udvikling.

I programmet opstilles ni prioriterede indsatsmål:

- tre prioriterede temaer, nemlig at beskytte, bevare og forbedre Unionens naturkapital, omstille Unionen til en ressourceeffektiv, grøn og konkurrencedygtig lavemissionsøkonomi og beskytte Unionens borgere mod miljørelaterede belastninger og risici for deres sundhed og trivsel
- fire såkaldte "katalysatorer", nemlig bedre implementering af lovgivningen, bedre information ved at forbedre vidensgrundlaget, klogere investeringer og integration af miljøhensyn i andre politikker
- to horisontale mål, nemlig at gøre Unionens byer mere bæredygtige og styrke Unionens evne til at håndtere internationale udfordringer på miljø- og klimaområdet.

Under disse ni prioriterede mål opstilles der i det syvende miljøhandlingsprogram 36 delmål og 60 konkrete foranstaltninger, der skal gennemføres af EU og dets medlemsstater, virksomheder, arbejdsgiveres og arbejdstageres sammenslutninger samt enkeltpersoner.

Miljøhandlingsprogrammer vedtages i overensstemmelse med artikel 192, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF), og ansvaret for gennemførelsen af dem påhviler EU og medlemsstaterne i fællesskab. Ved denne evaluering tages der hensyn til Det Europæiske Miljøagenturs rapport om miljøets tilstand og om høringen af de interesserede parter.

I. Det syvende miljøhandlingsprogram – et moderne værktøj til håndtering af nutidens miljøudfordringer

Kommissionens evaluering af det syvende miljøhandlingsprogram viser, at det udgør en strategisk ramme, som med stor succes er blevet brugt til at skabe en fortælling om miljøpolitikken som en drivkraft for grøn vækst, en sund planet og bedre trivsel for den enkelte. Alle interessenter gik sammen om at fastsætte prioriteter, og dette gør det muligt for EU, medlemsstaterne samt lokale og regionale aktører, herunder virksomheder, at samarbejde

¹ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse [nr. 1386/2013/EU](#) af 20. november 2013 om et generelt EU-miljøhandlingsprogram frem til 2020 "Et godt liv i en ressourcebegrænset verden" (EØS-relevant tekst).

² "I år 2050 lever vi et godt liv, inden for Jordens økologiske grænser. Vores velfærd og vores sunde omgivelser skyldes en innovativ, cirkulær økonomi, hvor intet spildes, hvor naturressourcerne forvaltes på bæredygtig vis, og hvor biodiversiteten beskyttes, værdsættes og genoprettes på en måde, der øger samfundets modstandsdygtighed. Væksten i vores lavemissionsøkonomi har længe været afkoblet fra ressourceforbruget og sætter tempoet for et sikkert og bæredygtigt globalt samfund."

effektivt på det miljøpolitiske område. Det, at der findes et referencedokument på EU-plan, som alle kan tilslutte sig, har bidraget til øget sammenhæng mellem og opbakning til EU's og medlemsstaternes miljøpolitikker og foranstaltninger, som skal forbedre miljøet og den enkeltes trivsel.

Under det syvende miljøhandlingsprogram er der skabt øget bevidsthed om, at miljøbeskyttelse går hånd i hånd med en bæredygtig økonomisk model, som skaber arbejdspladser og velstand. EU's miljøpolitik har udviklet sig fra en række målrettede regulerende indgreb til et stærkere fokus på at integrere miljødimensionen i andre sektorpolitikker med et bredere bæredygtighedsperspektiv, såsom pakken om den cirkulære økonomi³, klima- og energirammen for 2030⁴, bioøkonomistrategien⁵ og handlingsplanen for bæredygtig finansiering⁶. Den konsensus, der er opnået med hensyn til det syvende miljøhandlingsprogram, har hjulpet Europa med at tale med én stemme i forbindelse med det multilaterale samarbejde på verdensplan, f.eks. 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling og Parisaftalen til bekæmpelse af klimaændringerne.

Regelmæssig rapportering om miljøets tilstand i Europa viser, at der er opnået visse forbedringer⁷. EU vil sandsynligvis nå sine mål for drivhusgasemissioner og vedvarende energi for 2020 og har opstillet ambitiøse mål for 2030⁸. Der er dog behov for en yderligere indsats for at nå energieffektivitetsmålene⁹. Kommissionen har endvidere fremlagt sin vision om en opdateret EU-strategi for bioøkonomi og en klimaneutral økonomi senest i 2050 i overensstemmelse med Parisaftalen¹⁰. Erhvervslivet nyder godt af den cirkulære økonomi, der ses en forøgelse af den offentlige og private finansiering til gavn for klimaet og miljøet, skovforvaltningen i Europa er blevet mere bæredygtig, og badevandskvaliteten forbedres løbende.

Der er dog stadig store udfordringer, og der dukker også nye op¹¹. Vi står over for en global miljømæssig krise, idet vi efterhånden nærmer os – eller på nogle områder – allerede har overskredet vores klodes begrænsninger. I Kommissionens oplæg med titlen "På vej mod et bæredygtigt Europa i 2030" anerkendes det, at den økologiske gæld, som vi opbygger, er Europas mest alvorlige bæredygtighedsunderskud¹². Denne miljøkrise har en direkte

³ COM(2015) 0614 final.

⁴ COM(2014) 015 final.

⁵ En bæredygtig europæisk bioøkonomi: Større økonomisk, social og miljømæssig sammenhæng. COM(2018) 673 final.

⁶ COM(2018) 097 final.

⁷ Nedbringelse af luft-, jord- og vandforureningen, omfattende beskyttelse mod giftige kemikalier, modvirkning af syreregn og det stadig tyndere ozonlag, naturbeskyttelsesområder, reduktion af drivhusgasudledningerne er alle områder, hvor indsatsen forløber efter planen. Yderligere oplysninger fremgår af Det Europæiske Miljøagenturs rapport om status og udsigterne på miljøområdet fra 2015: <https://www.eea.europa.eu/soer-2015/synthesis/report/0c-executivesummary>.

⁸ https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/progress_en

⁹ Se f.eks. COM(2018) 773 final.

¹⁰ COM(2018) 773 final.

¹¹ EEA (2018): Environmental Indicator Report 2018 (<https://www.eea.europa.eu/publications/environmental-indicator-report-2018>).

¹² Kommissionens oplæg om gennemførelsen af FN's mål for bæredygtig udvikling (30.1.2019): "*Det mest alvorlige bæredygtighedsunderskud og vores største udfordring er den økologiske gæld, som vi opbygger ved at overforbruge og udtømme vores naturressourcer, hvilket bringer vores evne til at sørge for, at kommende generationers behov kan blive dækket under hensyntagen til vores planets begrænsninger, i fare. Det globale pres på centrale ressourcer – fra ferskvand til frugtbar jord – bringer den menneskelige eksistens i fare.*"

indvirkning på enkeltpersoners sundhed. Mange byer i Europa overholder ikke de juridisk bindende luftkvalitetsstandarder, som vi er enedes om i fællesskab¹³. EU holder ikke køreplanen med hensyn til at opfylde målet om at standse tabet af biodiversitet inden 2020 og genetablere økosystemernes potentiale til at levere ydelser. Mobilitets- og fødevarersektorens miljøpåvirkning er stadig for høj.

Hvis denne negative tendens skal standses, kræver det først og fremmest, at der fortsat gøres en indsats for at gennemføre den eksisterende lovgivning¹⁴. Denne indsats er forbundet med omkostninger og kræver en stærk kollektiv indsats, men prisen for ikke at handle og de dermed forbundne sociale følger vil være meget højere.

I denne forbindelse har det syvende miljøhandlingsprogram spillet en vigtig rolle med hensyn til at tilvejebringe et styringsredskab for den miljøpolitiske beslutningsproces i Europa. Ved denne evaluering fremhæves programmets vigtigste resultater og mangler. På baggrund af den analyse, der foretages, udpeges de vigtigste høstede erfaringer. Ikke alle foranstaltninger er blevet gennemført på nuværende tidspunkt. Samlet set er der gjort fremskridt – på nogle områder også mere end det, der var planlagt i det syvende miljøhandlingsprogram – men der er stadig et klart behov for et stærkere engagement.

II. Erfaringer

Ved denne evaluering af det syvende miljøhandlingsprogram er der høstet en række værdifulde erfaringer til brug i forbindelse med fremtidige miljøhandlingsprogrammer.

- **Det skaber merværdi at fastlægge en strategi for EU's miljøpolitik.** Det syvende miljøhandlingsprogram betragtes som en solid strategi med stærke forbindelser til de nationale miljøstrategier. Mange medlemsstater har brugt det syvende miljøhandlingsprogram som en model for deres egne miljøpolitiske strategier eller konkrete foranstaltninger. Således har det syvende miljøhandlingsprogram medvirket til at frembringe mere forudsigelige, hurtigere og bedre koordinerede foranstaltninger på det miljøpolitiske område. Forudsigeligheden har fremmet gennemførelsen af foranstaltninger.
- **Det syvende miljøhandlingsprogram harmonerer generelt med god forvaltningspraksis.** Programmet bygger på et solidt analytisk grundlag og politisk engagement, og det har tilstrækkelige ressourcer, en klar vision og klart formulerede målsætninger og mål. Desuden sikrer det overvågning, fortsat læring og løbende forbedringer. Det kunne imidlertid have gavnet programmet, hvis der var flere strategiske foranstaltninger, der var så konkrete som muligt, så der kunne gøres status, og hvis der blev sikret bedre prioritering, hvor der kun blev gennemført en begrænset række foranstaltninger i stedet for at dække en bred vifte af EU-miljøregler. Programmet ville også have haft gavn af en tilsynsmekanisme, der sikrede ejerskab og gennemførelse af forpligtelser, og klare indikatorer, der var

¹³ EEA (2018): Environmental Indicator Report 2018.

¹⁴ Se f.eks. revisionen af gennemførelsen af miljøreglerne fra 2019.

fastsat i fællesskab, og som kunne bruges til at måle fremskridtene i gennemførelsen af foranstaltningerne.

- Bred deltagelse blandt interessenterne er afgørende, både før et miljøhandlingsprogram iværksættes og i hele dets levetid. Det øger accepten af både programmet og de opfølgende foranstaltninger. Det syvende miljøhandlingsprogram blev udformet som led i en bred høringsproces og vedtaget efter den almindelige lovgivningsprocedure (fælles beslutningstagning). Dette sikrede øget accept blandt de forskellige interessenter og beslutningstagere. Det høje niveau, hvad angår aktiv deltagelse, før iværksættelsen af programmet kunne dog være blevet opretholdt i hele programmets levetid.
- **Det syvende miljøhandlingsprogram hænger i vid udstrækning sammen med den politiske dagsorden i både Europa og på verdensplan.** Der kunne dog være gjort mere for at integrere hensyn til miljøet inden for andre EU-politikområder. Interessenterne er enige om, at miljøhandlingsprogrammer bør være i fuld overensstemmelse med EU-institutionernes politiske prioriteter, således at det politiske ejerskab sikres. Dette kunne være blevet sikret bedre ved at kæde miljøhandlingsprogrammernes livscyklus sammen med EU-Parlamentets valgcyklus og andre vigtige langsigtede strategiske rammer såsom Parisaftalen og 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling.

III. Evalueringsmetodologi

Ved denne evaluering undersøges det, i hvilken udstrækning den opbygning, form og strategiske rolle, der er fastlagt for den ramme for handling, som man er enedes om, har bidraget til at sikre en bedre miljø- og klimapolitik i Europa. I denne forbindelse har vi undersøgt, hvad en god strategi består af, og i hvilket omfang det syvende miljøhandlingsprogram opfylder disse succeskriterier. De overordnede konklusioner er baseret på denne analyse og en vurdering af de opnåede mål og de gennemførte foranstaltninger, idet der tages hensyn til Kommissionens principper om bedre regulering¹⁵.

Ved evalueringen tages der så vidt muligt hensyn til de fremskridt, der er gjort i praksis i form af renere luft og vand, bedre affaldshåndtering, mindre eksponering for giftige kemikalier osv. – navnlig gennem Det Europæiske Miljøagenturs rapportering. I betragtning af, at det som regel tager mere end fem år, før miljømæssige fremskridt bliver til virkelighed, og at det er vanskeligt at sætte skub i et miljøhandlingsprogram, er målet med denne evaluering dog blot at undersøge, hvor stor en merværdi der ligger i at have en strategisk ramme og fælles aftalte prioriterede mål som rettesnor for de politiske beslutninger på miljøområdet.

Dertil kommer, at det syvende miljøhandlingsprogram blot er en af flere drivkræfter bag miljøpolitikken, og at det er vanskeligt at fastslå, hvor meget hver af disse drivkræfter har

¹⁵ https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation-why-and-how_da

bidraget med. Fremgangsmåden ved denne evaluering har bestået i at stille en række spørgsmål, hvor udgangspunktet er en situation uden noget miljøhandlingsprogram. Evalueringen af det syvende miljøhandlingsprogram omfatter resultaterne fra 2014-2018 og er baseret på en række undersøgelser, høringer og gennemgange, hvor der er foretaget en vurdering af programmets hidtidige fremskridt.

Der er bl.a. tale om

- en høring af interesserede parter (en offentlig onlinehøring, offentlige workshoper og målrettede høringer)
- Kommissionens revision af gennemførelsen af miljøreglerne¹⁶
- de årlige rapporter om miljømæssige indikator (environmental indicator reports) fra Det Europæiske Miljøagentur (2016-2018)¹⁷
- rapporter fra Europa-Parlamentet og Regionsudvalget, herunder Europa-Parlamentets vurdering af gennemførelsen af det syvende miljøhandlingsprogram (november 2017)¹⁸.

IV. Sammenfatning af analysen

På baggrund af en indgående analyse kan vi drage følgende konklusioner om, hvor godt det syvende miljøhandlingsprogram har været målt ud fra kriterierne¹⁹ for bedre regulering og god forvaltningsskik.

- 1. Virkningsfuldhed: Vi har gjort visse fremskridt i retning af at nå målene for det syvende miljøhandlingsprogram. Programmet har bidraget til at sikre en mere forudsigelig, hurtigere og bedre koordineret indsats på det miljøpolitiske område. Forudsigeligheden har bidraget til at skabe resultater.**

I en gennemførelsesanalyse af de 60 foranstaltninger, der er opført i det syvende miljøhandlingsprogram, konkluderer Kommissionen, at der er gjort visse fremskridt i retning af at nå målene (en score på 3 på en skala fra 1 til 5²⁰). De største fremskridt ses i foranstaltninger, der er knyttet til det andet prioriterede mål om overgangen til en ressourceeffektiv lavemissionsøkonomi. I modsætning hertil er de mindste fremskridt indtil videre opnået med hensyn til naturbeskyttelse, miljø og sundhed samt integration. Det

¹⁶ http://ec.europa.eu/environment/eir/index_en.htm

¹⁷ [EEA-rapport nr. 30/2016](#):: Environmental indicator report 2016 – In support to the monitoring of the 7th Environment Action Programme 2016; [EEA-rapport nr. 21/2017](#):: Environmental indicator report 2017 – In support to the monitoring of the 7th Environment Action Programme; [EEA-rapport nr. 19/2018](#):: Environmental indicator report 2017 – In support to the monitoring of the 7th Environment Action Programme 2018.

¹⁸ Se: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/610998/EPRS_STU\(2017\)610998_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/610998/EPRS_STU(2017)610998_EN.pdf)

¹⁹ Virkningsfuldhed, effektivitet, relevans, sammenhæng og merværdi.

²⁰ 1=ingen fremskridt i retning af at gennemføre foranstaltningerne, 2=begrænsede fremskridt, 3=visse fremskridt, 4=væsentlige fremskridt, 5=fuldstændig gennemførelse.

Europæiske Miljøagenturs uafhængige vurderinger²¹ tegner et lignende billede, hvor der er gjort betydelige fremskridt på nogle områder, mens der stadig er lang vej igen på mange andre områder. Det forekommer usandsynligt at nå målene vedrørende naturbeskyttelse (indikatorer for bl.a. næringsstoffer, biodiversitet, ferskvand og havvand), og det er usikkert, om vi vil opfylde alle målene vedrørende miljø og sundhed. EU er godt på vej til at nå sit 2020-mål for nedbringelse af drivhusgasudledningerne (20 % i 2020 sammenlignet med niveauet i 1990) og sit mål for vedvarende energi. Udviklingen i energiforbruget skal dog vendes for at opfylde energieffektivitetsmålet for 2020.

Det syvende miljøhandlingsprogram har øget det politiske engagement i miljøpolitikken i kraft af den systematiske inddragelse af interessenterne i udformningen af den og den efterfølgende vedtagelse af den sammen med Rådet og Europa-Parlamentet. De berørte parter er enige om, at programmet sikrer øget forudsigelighed på miljø- og klimaområdet og letter koordineringen af medlemsstaternes politikker. Det forhold, at vedtagelsen af det syvende miljøhandlingsprogram og gennemførelsesperioden ikke stemmer overens med EU's institutionelle cyklus, kan imidlertid have medført udfordringer i denne henseende.

Den øgede forudsigelighed og de omfattende politiske drøftelser i forbindelse med vedtagelsen af lovgivning har bidraget til at gennemføre en række foranstaltninger, herunder revisionen af gennemførelsen af miljøreglerne, udpegelsen af små drikkevandsleverandører, bekæmpelsen af invasive fremmede arter og opfølgningen på Rio+20-dagsordenen²², som senere førte til enighed om FN's mål for bæredygtig udvikling.

Som det er tilfældet for de fleste brede strategier, er en række planlagte foranstaltninger ikke blevet gennemført til tiden, f.eks. strategien til bekæmpelse af giftige materialer i 2018 og et overordnet mål for nedbringelse af mængden af affald i havet. Samtidig er der dog gennemført yderligere aktioner, herunder EU's plaststrategi og udvidelsen af konceptet om ressourceeffektivitet, så det omfatter dagsordenen for den cirkulære økonomi. Samlet set får det syvende miljøhandlingsprogram en positiv vurdering målt på kriterierne for god forvaltning og udformning af disse strategier²³.

2. Effektivitet: Det syvende miljøhandlingsprograms opbygning og navnlig de gunstige rammer har bidraget til at skabe synergier. Programmets fokus på bedre integration og gennemførelse danner grundlag for politiske foranstaltninger, som har til formål at opnå omkostningsbesparelser og øget effektivitet.

Manglende gennemførelse af miljølovgivning koster hvert år EU's økonomi omkring 55 mia. EUR i sundhedsudgifter og direkte omkostninger for miljøet²⁴. I konklusionerne fra evalueringen påpeges adskillige eksempler på omkostningsbesparelser i forbindelse med miljøpolitikken i hele det syvende miljøhandlingsprogram. På trods af stadig mere ambitiøse

²¹ <https://www.eea.europa.eu/airs>

²² <https://sustainabledevelopment.un.org/rio20/futurewewant>

²³ I bilag 3 til evalueringsrapporten sammenfattes konklusionerne fra den Trinomics-undersøgelse, der ligger til grund for evalueringen af det syvende miljøhandlingsprogram.

²⁴ COM/2012/095 final om *bedre udnyttelse af EU's miljøforanstaltninger: opbygning af tilliden gennem bedre viden og aktiv handling – en igangværende vurdering af omkostningerne ved ikke at gennemføre miljølovgivning*.

miljømål inden for mange politikområder er udgifterne til miljøbeskyttelse i EU forblevet forholdsvis konstante i mange år (omkring 2 % af BNP²⁵).

Siden det syvende miljøhandlingsprogram trådte i kraft i 2014, er der både horisontalt (blandt politikområder) og vertikalt (blandt forvaltningsniveauer) gjort fremskridt med hensyn til at øge integrationen af miljøhensyn. Dette understøtter foranstaltninger, der sigter mod at opnå omkostningsbesparelser og øget effektivitet.

Kommissionen og medlemsstaterne har gjort en indsats for at forbedre deres indsamling og udveksling af miljøoplysninger²⁶. Herved har de gjort det muligt for enkeltpersoner at finde oplysninger om industrielle emissioner og ekstern støj, hvilket reducerer virksomhedernes byrde med hensyn til at fremlægge oplysninger og sikrer, at forvaltningerne på nationalt plan og EU-plan samarbejder mere effektivt. Medlemsstaterne kunne have været mere åbne med hensyn til at udveksle de oplysninger, som de indsamler gennem evalueringer og aktiviteter vedrørende bedre regulering, så der kunne åbnes mulighed for yderligere synergier i hele EU.

3. Relevans: Det syvende miljøhandlingsprogram dækker de rette områder, og dets vision for 2050 er fortsat gyldig. Det vil dog være nødvendigt at foretage justeringer, efterhånden som der opstår nye udfordringer.

Der er udbredt enighed om, at det syvende miljøhandlingsprogram dækker de tre mest relevante tematiske prioriterede mål, men at der savnes et skarpere fokus på en række fremmende faktorer, herunder digitalisering og miljøforvaltning som midler til at gøre politikken mere effektiv. 2050-visionen i det syvende miljøhandlingsprogram har været nyttig og er fortsat gyldig.

Den overordnede struktur med et begrænset antal tematiske mål, som understøttes af mere praktisk orienterede og konkrete delmål og foranstaltninger, har medvirket til at sikre gennemførelse af de prioriterede mål. Princippet om et miljøhandlingsprogram på flere niveauer²⁷ understøttes og afspejler god praksis, men der sættes spørgsmålstejn ved graden af kompleksitet eller dybde, som også gør det vanskeligt at overvåge visse foranstaltninger.

4. Sammenhæng: Det syvende miljøhandlingsprogram harmonerer i vid udstrækning med den politiske dagsorden på miljø- og klimaområdet, både i EU og på verdensplan.

Der er intern sammenhæng i det syvende miljøhandlingsprogram som strategi. Programmet fastlægger dagsordenen og udgør rygraden i Kommissionens daglige arbejde på miljøområdet. Dette gælder både for den strategiske forvaltningsplan, den årlige rapportering om aktiviteter og nye initiativer såsom revisionen af gennemførelsen af miljøreglerne. Den gunstige ramme har ydet et positivt bidrag til opnåelsen af de tematiske mål, men

²⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Environmental_protection_expenditure_accounts

²⁶ https://ec.europa.eu/info/news/environmental-data-commission-welcomes-agreement-new-rules-reduce-red-tape-and-increase-transparency-citizens-2018-dec-20-0_en

²⁷ Tre prioriterede temaer (natur, økonomi og sundhed) kombineret med en gunstig ramme til afhjælpning af de vigtigste hindringer for at nå de vigtigste mål for miljøpolitikken og med to horisontale prioriterede mål (fokus på byer og internationale aspekter).

forbindelserne til de horisontale prioriterede mål med hensyn til lokale, regionale og globale udfordringer er mindre tydelige.

For så vidt angår sammenhængen med andre politikområder og prioriterede politiske mål er der en række klare (og velkomne) forbindelser mellem det syvende miljøhandlingsprogram og Kommissionens ti prioriterede mål, herunder det fælles mål om at bekæmpe klimaændringerne og styrke EU's rolle som international aktør. Generelt understøtter de hinanden. Navnlig tilstræbes det i det syvende miljøhandlingsprogram at fastlægge, hvordan miljøpolitikken kan bidrage til bæredygtig vækst og beskæftigelse. Der findes en lang række eksempler på sammenhængen mellem det syvende miljøhandlingsprogram og andre politikområder, f.eks. omtalen af miljøproblemer (navnlig kulstofudledning og luftforurening) i landerapporterne i forbindelse med det europæiske semester og arbejdet vedrørende bæredygtige byer og dagsordenen for byer). Der skal dog ydes en yderligere indsats for at opnå integreret udformning af de forskellige politikker.

Der kunne f.eks. i højere grad tages hensyn til sociale anliggender i det syvende miljøhandlingsprogram, idet der bygges videre på de nuværende forbindelser mellem miljø- og socialpolitikken, bl.a. med hensyn til indvirkningen på sårbare grupper, jobskabelse, social integration og ulighed.

Det syvende miljøhandlingsprogram stemmer i vid udstrækning overens med vores internationale forpligtelser. Selv om det blev vedtaget næsten to år før FN's 2030-dagsorden, foregreb (og påvirkede) det tilgangen til FN's mål for bæredygtig udvikling ved at insistere på, at økonomisk og social velfærd afhænger af et sundt grundlag, hvad angår naturressourcer. Det syvende miljøhandlingsprogram kan betragtes som en mekanisme til gennemførelse af målene for bæredygtig udvikling, men kravet i sidstnævnte om en "retfærdig overgang" kunne fremhæves mere tydeligt i programmet.

5. Merværdi: Det syvende miljøhandlingsprogram har gjort miljøpolitikken mere effektiv og virkningsfuld. De berørte parter hilser det velkommen og ser det som en solid strategi med stærke forbindelser til de nationale miljøstrategier.

Det syvende miljøhandlingsprogram har været en "rettesnor" for de forskellige aktører på EU-plan, nationalt plan og lokalt plan, som beskæftiger sig med at overvinde miljømæssige udfordringer i EU. Ved udformningen af miljøpolitikken fastlægges der ofte en overordnet ramme, hvorefter ansvaret for gennemførelsen af den overlades til instanser på forskellige forvaltningsniveauer i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Denne indbyrdes forbindelse mellem miljøpolitik og decentral beslutningstagning kan til dels forklare interessenternes holdning til, at det syvende miljøhandlingsprogram har været værdifuldt.

Det syvende miljøhandlingsprogram opfylder kriterierne for god praksis, hvad angår udformning af en strategi, og hænger godt sammen med de nationale miljøstrategier i EU. Interessenterne har udtrykt bred opbakning med hensyn til det syvende miljøhandlingsprograms opbygning og indhold, men gennemførelsen kunne styrkes ved brug af en stærkere mekanisme til regelmæssig statusopgørelse og overvågning.

V. Konklusioner

Efter Kommissionens mening viser evalueringen af det syvende miljøhandlingsprogram, at programmet har fremmet en vigtig ændring af den politiske beslutningstagning. Det er nu mere almindeligt anerkendt, at miljøbeskyttelse, sociale ydelser og bæredygtig økonomisk vækst går hånd i hånd. Programmet har understøttet vigtige nye dagsordener såsom den cirkulære økonomi og målene for bæredygtig udvikling. Det, at vi for første gang har en langsigtet vision i et miljøhandlingsprogram, har givet os et nyttigt politisk redskab – både som et supplement til mere kortsigtede politiske mål og som en rettesnor, som alle interessenter kan følge ved gennemførelsen af deres aktiviteter. De gunstige rammer har på en enestående måde rettet opmærksomheden og ressourcerne mod de største udfordringer for EU's miljøpolitik, nemlig manglende gennemførelse, information, investeringer og integration. Resultaterne af denne evaluering vil danne grundlag for fremtidige beslutninger om en efterfølger til miljøhandlingsprogrammet i overensstemmelse med artikel 192, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde²⁸.

²⁸ Artikel 4, stk. 3, i afgørelse nr. 1386/2013/EU: "Kommissionen forelægger i lyset af denne evaluering og af anden relevant politikudvikling, hvis det er relevant, et forslag til et ottende miljøhandlingsprogram i god tid med henblik på at undgå et mellemrum mellem det syvende og det ottende miljøhandlingsprogram."